

Tekst: Astrid van den Hoek | Fotografie: Fabian Boot

Het boerenleven: passie en uitdagingen

In de Week van het Platteland (12-18 juni) werden zo'n vierhonderd activiteiten georganiseerd, van fiets- en wandelroutes langs boerenbedrijven tot streekmarkten. De passie van de boeren stond centraal. Maar er zijn ook zorgen; grond die wordt opgekocht ten behoeve van woningen of wegen, moeite opvolging te vinden, dalende prijzen voor melk en vlees en verregaande wetgeving rondom mest en fosfaat-uitstoot. Drie vrouwen vertellen hierover aan Passage Magazine.

Nelie van Os heeft met man en zoon een biologisch vleesveebedrijf in Doorn.

"Nu de melkveehouderij zo enorm groeit, is het wel logisch dat er strengere regels komen. Maar we missen dan echt een minister van Landbouw die beleid maakt. Nu wordt er op het moment dat er een probleem is pas door de staatssecretaris bedacht wat we eraan kunnen doen. Wij hebben dat zelf gemerkt met een vergunningtraject dat wel acht jaar heeft geduurd! Ik kan me voorstellen dat alle regels het voor een nieuwe generatie minder aantrekkelijk maken om boer te worden. Het is hard werken en veel uren maken, voor relatief weinig geld. Je moet echt van die manier van leven houden. Maar je moet ook een ondernemer zijn. Wij hebben, net als veel boeren,

een adviseur voor zaken rondom wet- en regelgeving."

Steun

"Als er veranderingen zijn voor de sector worden er vaak informatieavonden georganiseerd door betrokken organisaties. Daar spreek je mensen die in hetzelfde schuitje zitten. Wij sturen ook wel informatie door als we wat tegenkomen, in de hoop daar anderen mee te helpen. Maar verder zijn boeren vaak op zichzelf. Het zijn ook geen grote praters. We hebben altijd veel steun gehad in onze omgeving, van vrienden en familie. Soms hadden die zelf ook een boerderij. Dat is dan wel fijn, maar voor ons niet noodzakelijk. Het gaat om de steun op zichzelf,

bijvoorbeeld tijdens de periode dat ik ziek ben geweest. Toen werd het voor mijn man te zwaar; de koeien moeten gewoon twee keer per dag en zeven dagen in de week gemolken worden. Dat is veel om alleen te doen en je zit ook vast aan die melktijden. Toen zijn we gestopt met melkvee en overgegaan op vleesvee. Daar heb je toch minder werk aan. Maar zo'n besluit neem je ook niet van de ene op de andere dag, daar heb je het over met anderen."

Rust

"In 1990 toen we de boerderij van mijn ouders overnamen, was het toch allemaal een stuk makkelijker. Hoewel elke tijd z'n eigen uitdagingen heeft. Deze boerderij is eigendom van het Utrechts Landschap, wij pachten het bedrijf. Nu hebben we een maatschap met onze zoon Maurits. Hij woont hier op de boerderij. Wij zijn net verhuisd naar een huis voor onszelf, het is goed om wat meer afstand te nemen nu Maurits langzaamaan de dingen overneemt. Voor het bedrijf geeft het een nieuwe impuls dat er jonge mensen mee bezig zijn. Het is toch echt een groot verschil of je denkt 'we bouwen het een beetje af' of juist 'we gaan er tegenaan!'. Doordat we het met elkaar doen, kunnen we er ook allemaal nog wat naast doen. Nico werkt nog als docent en ik ben beheerder van een vakantiehuis van het Utrechts Landschap. Verder doe ik nog wat op het kasteel hier in de buurt en ik heb de winkel. Ik heb altijd werk gedaan buiten de boerderij, voor mezelf om ook met andere dingen bezig te zijn en andere mensen te spreken. Maar ook wel om wat extra te verdienen. Als ik straks minder tijd kwijt

'Wees trots op wat je doet, geniet van je mooie bedrijf. En realiseer je dat je een belangrijke bijdrage levert aan de omgeving waarin je leeft en het landschap.'

ben aan het bedrijf zelf, dan wil ik meer leuke dingen gaan doen, sporten en tijd doorbrengen met de kinderen die nog thuis wonen."

Rentmeesterschap

"Ik vind het zorgelijk dat bedrijven steeds groter worden. Dat er steeds meer geproduceerd wordt voor minder geld. Ik denk dat daar echt een omslag in moet komen; een eerlijke prijs voor producten zodat je een dier het leven kunt geven dat het verdient. Een boerderij hebben is ook rentmeesterschap; goed voor de aarde zorgen en voor de mensen en dieren om je heen. Dat je wat jou gegeven is beheert en overdraagt aan wie er na jou komen. Wij proberen dat zo goed mogelijk te doen, wel met het gegeven dat ons bedrijf ook rendabel moet zijn. We hebben daarom ook een stal waar mensen hun paard kunnen stallen. En verder verkopen we vlees van onze eigen dieren en wat biologische producten als jam, thee en honing. En biologische kip, dat komt van een ander bedrijf."

"Tegen alle boerinnen wil ik zeggen; wees trots op wat je doet, geniet van je mooie bedrijf. En realiseer je dat je een belangrijke bijdrage levert aan de omgeving waarin je leeft en het landschap. Dat is een boodschap die je mag uitdragen naar de mensen om je heen; dat het gewoon een heel mooi vak is, boer zijn! Daarom is het ook goed dat zo'n Week van het Platteland dat laat zien!"

> Lees verder

Gerda Plender is Passage-lid en droeg vier jaar geleden haar boerderij over aan haar zoon.

"In 1977 hebben mijn man en ik het veeteeltbedrijf overgenomen van mijn schoonouders. De jaren voor de superheffing (garantieprijs voor boeren op producten als graan en melk) hadden we 'de wind in de zeilen'. Zowel het bedrijf en ons gezin groeide. Ook daarna zijn we niet in de problemen gekomen. We probeerden in een zo vroeg mogelijk stadium in te spelen op veranderingen. We hebben op tijd een melkquotum gekocht (bepaling hoeveel melk we mochten produceren) en door de jaren heen de omvang uitgebreid van 25 naar 60 hectare. Hoe lastig het soms was om je weer te schikken naar wat de overheid ons oplegde, we hebben ons er nooit door laten deprimeren. Vier jaar geleden zijn wij gestopt, na dat moment is de onzekerheid toegenomen. Eén zoon heeft de boerderij van ons overgenomen, maar hij is vorig jaar ook een tweede bedrijf gestart in Oekraïne en woont daar. Mijn man helpt nog af en toe mee op de boerderij in Nederland. Ik vond de 'vrijheid in gebondenheid' altijd mooi. Je bent eigen baas en er moet veel gebeuren in een dag, maar het voelde voor ons niet als moeten. En je staat als boer zijnde heel dicht bij de natuur, waar je heel afhankelijk van bent. Verder vond ik het fijn dat we als gezin veel samen waren, de kinderen hoefden nooit naar een oppas. De boer is vooral zelf verantwoordelijk voor een positief imago van de sector, vind ik. Zo is er bij ons een delegatie van vrouwen uit India op de boerderij te gast geweest in het kader van een uitwisselingsmissie van Passage."

Ria Wensink is gepensioneerd en is vrijwilliger bij Stichting Zorg om Boer en Tuinder.

"Ruim veertig jaar heb ik samen met mijn man en later ook met onze zoon in een maatschap een melkveebedrijf gerund. Naast het bedrijf ben ik actief geweest bij de Agrarische Commissie (en later andere werkgroepen) van Vrouwen van nu. En later heb ik mijn werk weer opgepakt in huis & hypotheekadvies en daarna op de administratie van bureau voor accountants en adviseurs. Van dichtbij heb ik veel meegemaakt in ons boerenleven; bedrijfsverplaatsing, samengaan met een buurman (wat mislukt is) en later een verplaatsing naar Duitsland omdat we plaats moesten maken voor de natuur. Door ons aan te sluiten bij het project Stikstofproefbedrijven en later European Dairy Farmers hebben we veel discussies gehad met andere bedrijven over cijfers, bedrijfsovernames, mestbeheersing, innovatie en investeringsmogelijkheden. Zo kregen we een brede kijk op de landbouw in binnen en buitenland. Steeds actief zoeken naar oplossingen, doelen stellen en openstaan voor nieuwe ontwikkelingen, dat was belangrijk. Dit is ook de reden dat ik mij in wil blijven zetten voor de mens achter het boerenbedrijf, mensen die een steuntje in de rug nodig hebben. Met elkaar zoeken naar een perspectief voor de toekomst. Want ik ben er van overtuigd dat praten aan de keukentafel een eerste zet is naar die betere toekomst. Dat is ook wat wij als vrijwilligers van ZOB doen: bieden van een luisterend oor, bijstaan bij het hervinden van de regie door de ondernemer. En als er specifieke vragen zijn, dan schakel ik ons netwerk in. Bijvoorbeeld bij vragen op financieel gebied. In de praktijk kom ik veel schroom tegen bij mensen, maar ook dat ze niet weten waar ze terecht kunnen of onvoldoende steun krijgen uit de reguliere hulpverlening. Zie ook www.zorgomboerentuinder.nl."